

חומר לבחינת גמר לתואר שני בחוג למקרא

תשפ"ו 2026

אחראית הבחינה : מאירה פוליאק

ספר הושע

פרקים : א-ד ; ט-יב.

הפרקים שנקבעו ללימוד מפורט מבחינה לשונית וטקסטואלית הם

פרקים : א-ד, יב

ספר הושע הוא מהספרים המורכבים ביותר במקרא : הן ברמה המבנית (היחס בין פרקים א-ג לפרקים ד-י"ד), הן ברמה הלשונית (ריבוי מלים וצורות יחידאיות, תחביר מוקשה) והן ברמה הרעיונית, בהיותו מבין הראשונים, אם לא הקדום ביותר, שבין ספרי הנבואה הקלאסית. רבים מהרעיונות הדתיים והחברתיים והפרדיגמות הנבואיות שאנו מזהים עם מיטב הנבואה הקלאסית, כגון השוואת יחסי האל ועם ישראל ליחסי גבר ואישה, מעמד הנביא כמבקר חברתי או דגם הנבואות לגויים, זכו לגיבוש ראשוני בספר הושע. הבחינה תתמקד בעיון לשוני וטקסטואלי בספר ובשאלות אינטר-טקסטואליות. למבקשים לרענן זיכרון ביחס לספרות הנבואה מומלץ לעיין כרקע כללי ב :

1. בנימין אופנהיימר, "נבואה", אנציקלופדיה מקראית, כרך ה, עמ' 690-730.

2. בנימין אופנהיימר "עמוס והושע - שתי דרכים בנבואה הישראלית", בתוך : זר לגבורות - ספר שזר, ירושלים, תשל"ג, עמ' 284 - 319.

3. המבוא של שמואל אחיטוב, הושע : עם מבוא ופירוש (סדרת מקרא לישראל, תל אביב : עם עובד, 2022).

כדי להתכונן לבחינה יש לבחור מתוך הרשימה שלהלן וללמוד את הפירושים לכתובים הרלוונטיים ב 3 ספרי

פירוש (1 בעברית ; 1 באנגלית ; 1 מימי הביניים):

1. **עברית מודרני**

שמואל אחיטוב, הושע : עם מבוא ופירוש (סדרת מקרא לישראל 'תל אביב : עם עובד, 2022).

2. **ימי הביניים (בחרו 1)**

1. רבי אברהם אבן עזרא (= ראב"ע, 1089 - 1164), מהדורת אוריאל סימון, שני פירושי ראב"ע לתרי-עשר (הושע-יואל-עמוס), רמת-גן, תשמ"ט.

2. רבי דוד קמחי (=רד"ק, 1160 - 1235), בתוך המקראות הגדולות (גרסה מקוונת של מקראות גדולות "הכתר" ; אתר ספריא).

3. יפת בן עלי הקראי (מאה 11 ירושלים) מאירה פוליאק ואליעזר שלוסברג, פירוש יפת בן עלי לספר הושע, מהדורה מוערת (הוצאת אוניברסיטת בר אילן, רמת גן 2009), מבוא כללי, עמ' 9-113 [נגיש אלקטרונית וחינם באתר המו"ל]

<https://www.biupress.co.il/index.php?dir=site&page=catalog&op=item&cs=1289>

3. **אנגלית מודרני (בחרו 1)**

1. H.W.Wolff, *Hosea* (Hermenia; English translation of the German original [Biblischer Kommentar, 2nd edition, 1965], Philadelphia, 1974.

זהו פירוש מפורט ומעניין, מתחקה אחר משמעויות מלים, דרכי ביטוי וסגנון, במסורת ה- From Criticism ("יתורת הצורות"), ומתעמק בנושא יחסו של הושע למסורות קדומות/ מקורות מקראיים.

2. F.I. Andersen & D.N. Freedman, *Hosea* (Anchor Bible; New York, 1980).
זהו פירוש בעל אופי מורכב, המשקף גישה ספרותית בעיקרה (- Bible as Literature - מאריך בנושאי סגנון פיוטי ומקצב). סבוך קמעה בנושאי בקורות הטקסט ובתרגומו האנגלי.
3. D. Stuart, *Hosea-Jonah* (World Biblical Commentary; Waco. TX, 1987).
זהו פירוש המשקף מאמץ מודע לעמוד מחוץ לזרם הפרשני המקובל במחקר. מדגיש במיוחד את יחסו של הושע לתורה.
4. G. I. Davies, *Hosea* (NCB; London, 1992) – פירוש תמציתי, עדכני, שאנגלית קלה ובהירה –

מאמרי חובה (כולם זמינים אלקטרונית):

1. מ. אנסגר, "שלילת הפוליטיקה והפולחן על ידי הושע" *בית מקרא* מג (קנב) (1997): 21–29.
2. מאירה פוליאק ואליעזר שלוסברג, פירוש יפת בן עלי לספר הושע, מהדורה מוערת (הוצאת אוניברסיטת בר אילן, רמת גן 2009), מבוא כללי, עמ' 9–113 (מספר עותקים בספרייה המרכזית, סריקה תישלח פרטנית למי שמתקשים לשאול בספרייה)

<https://www.biupress.co.il/index.php?dir=site&page=catalog&op=item&cs=1289>

3.

Kelle, Brad E, *The Oxford Handbook of Hosea*. Edited by Brad E. Kelle. First edition. New York, NY: Oxford University Press, 2024.

[Introduction](#) (pp 16-23);

[1. Does \(and Should\) Hosea Matter Still?](#) (pp 24-41)

[Part IV: Interpretive Theories and Approaches](#) pp 429-518

חומרי יעץ וקריאת רשות:

- 1) R. R. Wilson's article, "the prophetic books", in: J. Barton (ed.), **The Cambridge Companion to Biblical Interpretation** (Cambridge, 1998), pp. 212-226.
 - 2) A. Brenner's preface and introduction to: **A Feminist Companion to The Latter Prophets** (Sheffield, 1995), pp. 13-37.
 - 3) [HALOT online](#)
 - 4) Kelle, Brad E, *The Oxford Handbook of Hosea*. Edited by Brad E. Kelle. First edition. New York, NY: Oxford University Press, 2024.
- [Part V: Reception](#) pp 519-606

ההשתתפות בבחינה מותנית בהשלמת שאר החובות לתואר. הבחינה עם חומרים פתוחים. על הנבחנים להירשם לבחינה במזכירות החוג למקרא על פי מועד מתואם עם המרצה.